

اصول قانون اساسی

در پرتو نظرات شورای نگهبان

عنوان

اصل یکصد و چهارم

شماره مسلسل: ۱۳۹۶۰۰۴۹

تاریخ: ۱۳۹۶/۰۷/۲۲

شناسنامه

عنوان:

اصول قانون اساسی در پرتو نظرات شورای نگهبان

اصل یکصد و چهارم

تدوین:

محمد فتحی

ناظر علمی:

کاظم کوهی

شماره مسلسل: ۱۳۹۶۰۰۴۹

تاریخ انتشار: ۱۳۹۶/۰۷/۲۲

فهرست مطالب

اصل یکصد و چهارم	۲
۱- نظرات شورای نگهبان در خصوص مصوبات مجلس شورای اسلامی	۲
۱-۱. طرح تشکیل شوراهای اسلامی کار	۲
۱-۲. لایحه کار	۷
۲- نظرات شورای نگهبان در خصوص اساسنامه‌های مصوب هیئت وزیران	۱۳
۳- نظرات تفسیری و مشورتی شورای نگهبان	۱۳
۴- نظرات شورای نگهبان در پاسخ به استعلامات اشخاص حقیقی و حقوقی	۱۳
۵- تذکرات ارشادی و قانونی شورای نگهبان	۱۳

اصل یکصد و چهارم

به منظور تأمین قسط اسلامی و همکاری در تهیه برنامه‌ها و ایجاد هماهنگی در پیشرفت امور در واحدهای تولیدی، صنعتی و کشاورزی، شوراهایی مرکب از نمایندگان کارگران و دهقانان و دیگر کارکنان و مدیران، و در واحدهای آموزشی، اداری، خدماتی و مانند اینها شوراهایی مرکب از نمایندگان اعضای این واحدها تشکیل می‌شود. چگونگی تشکیل این شوراهای و حدود وظایف و اختیارات آنها را قانون معین می‌کند.

۱- نظرات شورای نگهبان در خصوص مصوبات مجلس شورای اسلامی

۱-۱- نظر شماره ۹۸۳۶ مورخ ۱۳۶۲/۸/۱۲ شورای نگهبان در خصوص طرح تشکیل شوراهای اسلامی کار مصوب ۱۳۶۲/۷/۲۸ مجلس شورای اسلامی
۱-۱-۱- ماده یک^(۱) که شورای اسلامی کار را ترکیبی از افراد منتخب مجمع

۱. ماده ۱- به منظور تأمین قسط اسلامی و همکاری در تهیه برنامه‌ها و ایجاد هماهنگی در پیشرفت امور در واحدهای تولیدی، صنعتی، کشاورزی و خدمات، شورایی به انتخاب مجمع کارکنان به نام «شورای اسلامی کار» تشکیل می‌گردد.

تبصره ۱- کلیه کارکنان شاغل هر واحد در سطوح مختلف از کارگر تا مدیر «مجمع کارکنان» را تشکیل می‌دهد.

تبصره ۲- جلسات مجمع در مرحله اول با حداقل دو سوم اعضاء تشکیل و انتخابات آن با اکثریت مطلق آراء حاضرین معتبر خواهد بود. در صورتی که اجتماع دوسوم اعضاء مجمع ممکن نشود مجمع با یکدوم اعضاء تشکیل و رأی‌گیری به عمل می‌آید و نیز از اعضای که در مجمع شرکت نکرده‌اند تا رسیدن به حداقل دوسوم اعضاء رأی‌گیری می‌شود. به هر حال آراء منتخبین نباید از یکسوم کل آراء کمتر باشد.

مصوبه اصلاحی مورخ ۱۳۶۳/۲/۱۷ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

ماده ۱- به منظور تأمین قسط اسلامی و همکاری در تهیه برنامه‌ها و ایجاد هماهنگی در پیشرفت امور در واحدهای تولیدی، صنعتی، کشاورزی و خدمات، شورایی مرکب از نمایندگان کارگران و کارکنان به انتخاب مجمع عمومی و نماینده مدیریت به نام «شورای اسلامی کار» تشکیل می‌گردد.

تبصره ۱- مجمع عمومی هر واحد از کلیه کارگران و سایر کارکنان به استثنای مدیریت تشکیل می‌گردد. تبصره ۲- جلسات مجمع در مرحله اول با حداقل دوسوم اعضاء تشکیل و انتخابات آن با اکثریت مطلق آراء حاضرین معتبر خواهد بود. در صورتی که اجتماع دوسوم اعضای مجمع ممکن نشود مجمع با یکدوم اعضاء تشکیل و رأی‌گیری به عمل می‌آید و نیز از اعضای که در مجمع شرکت نکرده‌اند تا رسیدن به حداقل دوسوم اعضاء رأی‌گیری می‌شود. به هر حال آراء منتخبین نباید از یکسوم کل آراء کمتر

کارکنان یک واحد دانسته، با توجه به تبصره‌های آن ماده که مجمع کارکنان را کلیه کارکنان شاغل هر واحد از کارگر تا مدیر می‌داند، مغایر مفاد اصل ۱۰۴ قانون اساسی است که دلالت دارد در واحدهای تولیدی، صنعتی و کشاورزی باید شورا از نمایندگان کارگران از یک سو و نمایندگان مدیریت از سوی دیگر تشکیل شود.

۱-۲- ماده (۲۱)^(۱) که به شورا حق می‌دهد یک نفر را به عنوان عضو هیئت مدیره معرفی می‌کند، چون مستقیماً مداخله در مدیریت و خارج از وظایف شمرده شده برای شورا در اصل ۱۰۴ قانون اساسی از قبیل همکاری در تهیه برنامه و ایجاد هماهنگی است، مغایر قانون اساسی می‌باشد.

→
باشد.

نظر شماره ۹۶۷ مورخ ۱۳۶۳/۳/۷ شورای نگهبان در خصوص طرح تشکیل شوراهای اسلامی کار مصوب ۱۳۶۳/۳/۱۷ مجلس شورای اسلامی:

در ماده (۱) که با توجه به مواد بعد، ترکیب شورا را با نماینده مدیریت و نمایندگان کارگران مقرر می‌دارد، با نابرابری نمایندگان کارگران و نمایندگان مدیریت، نظر شورای نگهبان تأمین نشده و مغایرت این ماده با قانون اساسی کماکان باقی است.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۶۳/۱۰/۳۰ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

ماده ۱- به منظور تأمین قسط اسلامی و همکاری در تهیه برنامه‌ها و ایجاد هماهنگی در پیشرفت امور در واحدهای تولیدی، صنعتی، کشاورزی و خدمات، شورایی مرکب از نمایندگان کارگران و کارکنان به انتخاب مجمع عمومی و نماینده مدیریت به نام «شورای اسلامی کار» تشکیل می‌گردد.
تبصره ۱- مجمع عمومی هر واحد از کلیه کارگران و سایر کارکنان به استثنای مدیریت تشکیل می‌گردد.
تبصره ۲- جلسات مجمع در مرحله اول با حداقل دوسوم اعضاء تشکیل و انتخابات آن با اکثریت مطلق آراء حاضرین معتبر خواهد بود. در صورتی که اجتماع دوسوم اعضاء مجمع ممکن نشود مجمع با یک دوم اعضاء تشکیل و رأی‌گیری به عمل می‌آید و نیز از اعضایی که در مجمع شرکت نکرده‌اند تا رسیدن به حداقل دوسوم اعضاء رأی‌گیری می‌شود. به هر حال آراء منتخبین نباید از یک‌سوم کل آراء کمتر باشد.

تبصره ۳- تصمیمات و مصوبات این شورا باید در چهارچوب این قانون باشد و در امور مربوط به وظایف مدیریت، نظرات خود را به صورت پیشنهاد مطرح می‌نماید.

۱. ماده ۲۱- شورا موظف است یک نفر را به عنوان عضو هیئت مدیره و رابط به مدیریت واحد معرفی کند.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۶۳/۲/۱۷ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

ماده ۲۱- شورا موظف است یک نفر را به عنوان عضو مشاور و رابط به مدیریت واحد معرفی کند و این عضو مشاور در جلسات هیئت مدیره بدون حق رأی شرکت خواهد کرد.

۱-۳- ماده (۲۲) تا (۳۱) که در آنها پیش‌بینی شوراهای مافوق (شورای اسلامی کار منطقه و شورای عالی اسلامی کار) شده، با توجه به اینکه تجویز تشکیل شوراهای مستند به اصل ۱۰۴ قانون اساسی است و باید از محدوده مستفاد از آن اصل تجاوز نکند و آنچه از اصل مزبور فهمیده می‌شود منحصرأً تشکیل شوراهایی در هر واحد جهت همکاری و ایجاد هماهنگی است، بنابراین تشکیل شوراهای اسلامی بالاتر با اختیاراتی بیشتر مغایر قانون اساسی است. طبعاً کلیه موادی که وظایف و اختیاراتی به شوراهای اسلامی کار منطقه و شورای عالی اسلامی کار داده است متغی خواهد شد.^(۱)

۱. فصل سوم: شورای اسلامی کار منطقه

ماده ۲۲- به منظور تأمین حسن روابط شورا و مدیریت شورایی به نام شورای اسلامی کار منطقه مرکب از هفت نفر تشکیل می‌شود. محل تشکیل آن را اداره کار منطقه تعیین می‌نماید.

تبصره- حدود منطقه موضوع این قانون را وزارت کار و امور اجتماعی تعیین خواهد کرد.

ماده ۲۳- وزارت کار موظف است ظرف یک ماه بعد از انتخاب حداقل دوسوم شوراهای اسلامی کار، شورای اسلامی کار منطقه را تشکیل بدهد.

ماده ۲۴- اعضای شورای اسلامی کار منطقه عبارتند از:

الف- سه نفر از نمایندگان شوراهای اسلامی کار به انتخاب شوراهای واحدهای منطقه

ب- سه نفر از مدیران واحدهای منطقه به انتخاب خود آنان

ج- یک نفر نماینده از وزارت کار و امور اجتماعی.

ماده ۲۵- وظایف شورای اسلامی کار منطقه عبارت است از:

۱- ایجاد تفاهم و هماهنگی و حل اختلاف میان شورا و مدیریت

۲- نظارت و بررسی کارکرد شورا و مدیریت

۳- رسیدگی به شکایت کارکنان نسبت به شورا

۴- انحلال شورای اسلامی کار در صورت تخلف از وظایف قانونی

۵- ارجاع تخلفات مدیر به دادگاه صالح.

تبصره- شورا یا مدیریت در صورت اعتراض به رأی شورای اسلامی کار منطقه در غیر از بند (۴)،

می‌تواند به شورای عالی اسلامی کار شکایت نماید و رأی آن شورا قطعی است.

فصل چهارم- شورای عالی اسلامی کار

ماده ۲۶- به منظور ایجاد هماهنگی و نظارت بر امور شوراها، شورایی به نام «شورای عالی اسلامی کار» تشکیل می‌گردد.

ماده ۲۷- اعضای شورای عالی کار یازده نفر به شرح ذیل می‌باشند:

الف- یک نفر کارشناس حقوقی به انتخاب شورای عالی قضایی

ب- سه نفر نماینده دولت که از وزارتخانه‌های ذی‌ربط به انتخاب هیئت وزیران تعیین می‌گردند.

ج- سه نماینده از طرف مدیران به معرفی اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران که باید دو نفر از آنان

مدیران کارخانجات بخش خصوصی باشند.

د- چهار نفر از میان نمایندگان مذکور در بند (الف) ماده (۲۴) به انتخاب آنها.

تبصره- در صورتی که هر یک از نمایندگان مذکور قبل از پایان دوره اعتبار به هر عنوانی از عضویت در شوراهای مدیریت بر کنار شوند عضویت آنان در شورای عالی اسلامی کار نیز ملغی و فرد دیگری به ترتیب مذکور در این ماده جای او انتخاب خواهد شد.

ماده ۲۸- مدت عضویت در شورای عالی اسلامی کار دو سال خواهد بود.

ماده ۲۹- شورای عالی اسلامی کار به وسیله وزارت کار و امور اجتماعی تشکیل می‌گردد و محل آن تهران خواهد بود.

ماده ۳۰- وظایف و اختیارات شورای عالی اسلامی کار:

۱- نظارت بر شوراهای اسلامی کار منطقه

۲- ایجاد وحدت رویه و هماهنگی بین شوراهای اسلامی کار منطقه

۳- جمع‌آوری نظرات شوراهای اسلامی و ارائه طرح‌های مفید به وزارتخانه‌های ذی‌ربط جهت پیشرفت امور

۴- ارائه طرح‌های مفید به شورای عالی استان‌ها جهت طرح در مجلس شورای اسلامی پس از تصویب در شورای عالی استان‌ها

۵- تدوین آیین‌نامه شوراهای طرف (۲) ماه از تاریخ تشکیل و تقدیم آن به هیئت دولت جهت تصویب. تبصره- تا تشکیل شورای عالی اسلامی کار آیین‌نامه موقت شوراهای طرف وزارت کار و امور اجتماعی تدوین و به تصویب وزیر کار خواهد رسید.

ماده ۳۱- شورای عالی اسلامی کار در صورت لزوم می‌تواند مادامی که اختلاف ادامه دارد با اجازه دادستان کل کشور یا نماینده او با حفظ مقررات شرع و قانون، کارگاه‌ها را اداره نماید.

مصوبه اصلاحی مورخ ۱۳۶۳/۲/۱۷ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

فصل سوم: مرجع تشخیص انحراف و انحلال شوراهای

ماده ۲۲- به منظور بررسی و تشخیص انحراف شوراهای از وظایف قانونی خود و انحلال آنها (موضوع اصل ۱۰۶ قانون اساسی) در هر منطقه هیئتی به نام هیئت تشخیص انحراف و انحلال شوراهای مرکب از (۷) نفر به شرح زیر تشکیل می‌گردد:

الف- سه نفر از نمایندگان شوراهای اسلامی کار به انتخاب شوراهای واحدهای منطقه

ب- سه نفر از مدیران واحدهای منطقه به انتخاب خود آنان

ج- یک نفر نماینده از وزارت کار و امور اجتماعی.

تبصره ۱- حدود منطقه موضوع این قانون را وزارت کار و امور اجتماعی تعیین خواهد کرد.

تبصره ۲- محل تشکیل هیئت مذکور را اداره کار منطقه تعیین می‌نماید.

ماده ۲۳- وزارت کار موظف است ظرف یک ماه هیئت موضوع ماده (۲۲) را تشکیل بدهد.

ماده ۲۴- وظایف هیئت موضوع ماده (۲۲) عبارت است از:

۱- ایجاد تفاهم و هماهنگی میان شورا و مدیریت

→

۲- نظارت و بررسی کارکرد شورا و مدیریت

۳- رسیدگی به شکایت کارکنان نسبت به شورا

۴- منحل کردن شورای اسلامی کار در صورت تخلف از وظایف قانونی

۵- ارجاع تخلفات مدیر به دادگاه صالح.

تبصره- شورا در صورت اعتراض به رأی هیئت موضوع ماده (۲۲) می تواند به دادگاه صالح شکایت نماید و دادگاه موظف است خارج از نوبت به آن رسیدگی کند.

فصل چهارم: مسائل کارگزینی

ماده ۲۵- مدیریت برای اجرای برنامه های آموزشی حرفه ای ضمن کار نظر شورا را جلب می نماید.

تبصره ۱- شورا نظر خود را ظرف ده روز از تاریخ تسلیم پیشنهاد به مدیریت اعلام و در غیر این صورت مدیریت می تواند نظر خود را به مورد اجرا بگذارد.

تبصره ۲- در صورتی که مدیریت به نظر شورا معترض باشد اعتراض خود را به شورای کار منطقه ارجاع می نماید و نظر آن شورا قطعی است.

ماده ۲۶- هر گاه مدیریت به تکلیف مقرر در این قانون عمل نکند، شورا می تواند به محکمه قضایی شکایت کند.

ماده ۲۷- در صورتی که شورا با اخراج هر یک از کارکنان مخالف باشد، رأی نهایی را دادگاه صالح خواهد داد.

ماده ۲۸- در صورتی که هیئت موضوع ماده (۲۲) با اخراج عضو یا اعضای شورا توسط مدیریت مخالف باشد، رأی نهایی با دادگاه صالحه است و دادگاه خارج از نوبت رسیدگی خواهد کرد.

تبصره- اعضای شورا تا صدور رأی نهایی دادگاه صالح، کماکان مشغول کار خواهند بود.

ماده ۲۹- آیین نامه اجرایی این قانون توسط وزارت کار و امور اجتماعی ظرف سه ماه تدوین و به تصویب هیئت وزیران می رسد.

نظر شماره ۹۶۷ مورخ ۱۳۶۳/۳/۷ شورای نگهبان در خصوص طرح تشکیل شوراهای اسلامی کار مصوب ۱۳۶۳/۳/۱۷ مجلس شورای اسلامی:

- در تبصره (۲) ماده (۲۵) نیز نظر شورا تأمین نشده است.

- تبصره ماده (۲۸) نیز نسبت به ابقاء عضو اخراج شده تا صدور رأی نهایی، به اکثریت، شرعی نیست ولی عضو اخراج شده می تواند به دادگاه صالح مراجعه نماید.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۶۳/۱۰/۳۰ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

ماده ۲۵- مدیریت برای اجرای برنامه های آموزشی حرفه ای ضمن کار نظر شورا را جلب می نماید.

تبصره ۱- شورا نظر خود را ظرف ده روز از تاریخ تسلیم پیشنهاد به مدیریت اعلام و در غیر این صورت مدیریت می تواند نظر خود را به مورد اجرا بگذارد.

تبصره ۲- در صورتی که مدیریت به نظر شورا معترض باشد اعتراض خود را به هیئت موضوع ماده (۲۲) این قانون ارجاع می نماید و نظر آن هیئت قطعی است.

ماده ۲۸- در صورتی که هیئت موضوع ماده (۲۲) با اخراج عضو یا اعضای شورا توسط مدیریت مخالف باشد، رأی نهایی با دادگاه صالحه است و دادگاه خارج از نوبت رسیدگی خواهد کرد.

←

۲-۱. نظر شماره ۹۸۵۵ مورخ ۱۳۶۶/۹/۱۹ شورای نگهبان در خصوص لایحه کار مصوب ۱۳۶۶/۸/۲۴ مجلس شورای اسلامی

۱-۲-۱ ماده (۱۳۶)، قبلاً در این خصوص در بند سوم از نامه شماره ۹۸۳۶ مورخ ۱۳۶۲/۸/۱۲ شورای نگهبان^(۱) در مورد طرح تشکیل شوراهای اسلامی کار بدین شرح اظهار نظر شده است: «۳- ماده (۲۲) تا (۳۱) که در آنها پیش‌بینی شوراهای مافوق (شورای اسلامی کار منطقه و شورای عالی اسلامی کار) شده، با توجه به اینکه تجویز تشکیل شوراها مستند به اصل ۱۰۴ قانون اساسی است و باید از محدوده مستفاد از آن اصل تجاوز نکند و آنچه از اصل مزبور فهمیده می‌شود منحصرأً تشکیل شوراهایی در هر واحد جهت همکاری و ایجاد هماهنگی است، بنابراین تشکیل شوراهای اسلامی بالاتر با اختیاراتی بیشتر مغایر قانون اساسی است. طبعاً کلیه موادی که وظایف و اختیاراتی به شوراهای اسلامی کار منطقه و شورای عالی اسلامی کار داده است منتفی خواهد شد» و بدین ترتیب باید کانون‌های مذکور در ماده (۱۳۶) حذف شود.^(۲)

→

تبصره ۱- اعضای شورا تا صدور رأی نهایی دادگاه صالح، کماکان عضو شورا بوده و به وظایف نمایندگی عمل خواهند کرد.

تبصره ۲- اعضای شورا تا صدور رأی نهایی دادگاه صالح در واحدهای تحت مدیریت دولتی و نهادهای قانونی کماکان شاغل بوده و به وظیفه نمایندگی خود در شورا عمل خواهند کرد.

۱. جهت آگاهی از این نظر و مستندات قانونی آن، بنگرید به: شماره ۱-۳، ذیل همین اصل (= اصل یکصد و چهارم).

۲. ماده ۱۳۶- به منظور ایجاد وحدت روش و هماهنگی در امور و تبادل نظر در چگونگی اجرای وظایف و اختیارات، شوراهای اسلامی کار می‌توانند نسبت به تشکیل کانون هماهنگی شوراهای اسلامی کار در استان و کانون عالی هماهنگی شوراهای اسلامی کار در کل کشور اقدام نمایند.

تبصره- اساسنامه و آیین‌نامه انتخابات کانون‌های مذکور توسط اداره کل سازمان‌های کارگری و کارفرمایی وزارت کار و امور اجتماعی تهیه و پس از تأیید وزیر کار به تصویب شورای عالی کار خواهد رسید.

مصوبه اصلاحی مورخ ۱۳۶۸/۷/۲ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

ماده ۱۳۶- به منظور ایجاد وحدت روش و هماهنگی در امور و تبادل نظر در چگونگی اجرای وظایف و اختیارات، شوراهای اسلامی کار می‌توانند نسبت به تشکیل کانون هماهنگی شوراهای اسلامی کار در استان و کانون عالی هماهنگی شوراهای اسلامی کار در کل کشور اقدام نمایند.

نظر شماره ۱۱۲۹ مورخ ۱۳۶۸/۷/۲۴ شورای نگهبان در خصوص لایحه کار مصوب ۱۳۶۸/۷/۲ مجلس شورای اسلامی:

←

→

... همچنین وجود کانون‌های هماهنگی کار در استان و کانون عالی هماهنگی و کانون انجمن‌های صنفی مندرج در مواد (۱۳۱)، (۱۳۲)، (۱۳۶)، (۱۳۷)، (۱۵۸)، (۱۶۰) و (۱۶۷)* آن گونه که در بند (۴۹) نامه سابق‌الذکر شورای نگهبان [= ایراد مذکور در بند ۱-۲] آمده، خلاف قانون اساسی است و در اصلاحیه به عمل آمده نیز همچنان اشکال باقی است.

[* مواد (۱۳۱)، (۱۳۲)، (۱۳۷)، (۱۵۸)، (۱۶۰) و (۱۶۷) مصوبه مجلس به شرح زیر بوده است:
ماده ۱۳۱- به منظور تبلیغ و گسترش فرهنگ اسلامی و دفاع از دستاوردهای انقلاب اسلامی و در اجرای اصل بیست و ششم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، کارگران واحدهای تولیدی، صنعتی، کشاورزی، خدماتی و صنفی می‌توانند نسبت به تأسیس انجمن‌های اسلامی اقدام نمایند.
تبصره ۱- انجمن‌های اسلامی می‌توانند به منظور هماهنگی در انجام وظایف و شیوه‌های تبلیغی نسبت به تأسیس کانون‌های هماهنگی انجمن‌های اسلامی در سطح استان‌ها و کانون عالی هماهنگی انجمن‌های اسلامی در کل کشور اقدام نمایند.

تبصره ۲- قانون چگونگی تشکیل، حدود وظایف و اختیارات و نحوه عملکرد انجمن‌های اسلامی موضوع این ماده باید توسط وزارت کار و امور اجتماعی تهیه و پس از طی مراحل قانونی به تصویب مجلس شورای اسلامی برسد.

تبصره ۳- آیین‌نامه اجرایی این ماده حداکثر ظرف یک ماه پس از تصویب این قانون توسط وزارت کار و امور اجتماعی تهیه و به تصویب وزرای کار و امور اجتماعی و وزارت کشور خواهد رسید.
ماده ۱۳۲- در اجرای اصل بیست و ششم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و به منظور حفظ حقوق و منافع مشروع و قانونی و بهبود وضع اقتصادی کارگران و کارفرمایان که خود متضمن حفظ منافع جامعه باشد، کارگران مشمول قانون کار و کارفرمایان یک حرفه یا صنعت می‌توانند مبادرت به تشکیل انجمن‌های صنفی نمایند.

تبصره ۱- به منظور هماهنگی در انجام وظایف محوله و قانونی، انجمن‌های صنفی می‌توانند نسبت به تشکیل کانون انجمن‌های صنفی در استان و کانون عالی انجمن‌های صنفی در کل کشور اقدام نمایند.
تبصره ۲- کلیه انجمن‌های صنفی و کانون‌های مربوطه به هنگام تشکیل موظف به تنظیم اساسنامه با رعایت مقررات قانونی و طرح و تصویب آن در مجمع عمومی و تسلیم به وزارت کار و امور اجتماعی جهت ثبت می‌باشند.

تبصره ۳- کلیه نمایندگان کارفرمایان ایران در شورای عالی کار، شورای عالی تأمین اجتماعی، شورای عالی حفاظت فنی و بهداشت کار، کنفرانس بین‌المللی کار و نظایر آن توسط کانون عالی انجمن‌های صنفی کارفرمایان در صورت تشکیل، انتخاب و در غیر این صورت توسط وزیر کار و امور اجتماعی معرفی خواهند شد.

تبصره ۴- آیین‌نامه اجرایی این ماده حداکثر ظرف یک ماه پس از تصویب این قانون توسط شورای عالی کار تهیه و به تصویب وزیر کار و امور اجتماعی خواهد رسید.

تبصره ۵- آیین‌نامه نحوه انتخابات نمایندگان مذکور در تبصره (۳) این ماده، ظرف یک ماه پس از تصویب این قانون به تصویب وزیر کار و امور اجتماعی خواهد رسید.

ماده ۱۳۳- ...

←

→

ماده ۱۳۷- کلیه نمایندگان رسمی کارگران جمهوری اسلامی ایران در سازمان جهانی کار، هیئت‌های تشخیص، هیئت‌های حل اختلاف و شورای عالی تأمین اجتماعی، شورای عالی حفاظت فنی و نظائر آن حسب مورد، توسط کانون عالی شوراهای اسلامی کار، کانون عالی انجمن‌های صنفی کارگران و یا مجمع نمایندگان کارگران انتخاب خواهند شد.

ماده ۱۳۸- ...

ماده ۱۵۸- هیئت تشخیص مذکور در این قانون از افراد ذیل تشکیل می‌شود:

۱- یک نفر نماینده وزیر کار و امور اجتماعی

۲- یک نفر نماینده کارگران به انتخاب کانون هماهنگی شوراهای اسلامی کار استان

۳- یک نفر نماینده مدیران صنایع به انتخاب کانون انجمن‌های صنفی کارفرمایان استان در صورت لزوم و با توجه به میزان کار هیئت‌ها وزارت کار و امور اجتماعی می‌تواند نسبت به تشکیل چند هیئت تشخیص در سطح هر استان اقدام نماید.

تبصره- کارگری که مطابق نظر هیئت تشخیص باید اخراج شود، حق دارد نسبت به این تصمیم به هیئت حل اختلاف مراجعه و اقامه دعوی نماید.

ماده ۱۵۹- ...

ماده ۱۶۰- هیئت حل اختلاف استان از سه نفر نماینده کارگران به انتخاب کانون هماهنگی شوراهای اسلامی کار استان یا کانون انجمن‌های صنفی کارگران و یا مجمع نمایندگان کارگران واحدهای منطقه و سه نفر نماینده کارفرمایان به انتخاب مدیران واحدهای منطقه و سه نفر نماینده اداره کل کار و امور اجتماعی برای مدت (۲) سال تشکیل می‌گردد.

ماده ۱۶۱- ...

ماده ۱۶۷- در وزارت کار و امور اجتماعی شورایی به نام شورای عالی کار تشکیل می‌شود. وظیفه شورا انجام کلیه تکالیفی است که به موجب این قانون و سایر قوانین مربوطه به عهده آن واگذار شده است. اعضای شورا عبارتند از:

الف- وزیر کار و امور اجتماعی که ریاست شورا را به عهده خواهد داشت.

ب- دو نفر از افراد بصیر و مطلع در مسائل اجتماعی و اقتصادی به پیشنهاد وزیر کار و امور اجتماعی و تصویب هیئت وزیران که یک نفر از آنان از اعضای شورای عالی صنایع انتخاب خواهد شد.

ج- سه نفر از نمایندگان کارفرمایان (یک نفر از بخش کشاورزی) به انتخاب کارفرمایان

د- سه نفر از نمایندگان کارگران (یک نفر از بخش کشاورزی) به انتخاب کانون عالی شوراهای اسلامی کار.

شورای عالی کار از افراد فوق تشکیل که به استثنای وزیر کار بقیه اعضای آن برای مدت دو سال تعیین و انتخاب می‌گردند و انتخاب مجدد آنان بلامانع است.

تبصره- هر یک از اعضای شرکت‌کننده در جلسه دارای یک رأی خواهند بود.]

با عنایت به اظهار نظر شماره ۱۱۲۹ مورخ ۱۳۶۸/۷/۲۴ شورای نگهبان نسبت به این مصوبه و با توجه به اصرار مجلس بر مصوبه خویش، این مصوبه به مجمع تشخیص مصلحت نظام ارجاع شد.

مصوبه مورخ ۱۳۶۹/۸/۲۹ مجمع تشخیص مصلحت نظام:

←

→

ماده ۱۳۰- به منظور تبلیغ و گسترش فرهنگ اسلامی و دفاع از دستاوردهای انقلاب اسلامی و در اجرای اصل بیست و ششم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، کارگران واحدهای تولیدی، صنعتی، کشاورزی، خدماتی و صنفی می‌توانند نسبت به تأسیس انجمن‌های اسلامی اقدام نمایند.

تبصره ۱- انجمن‌های اسلامی می‌توانند به منظور هماهنگی در انجام وظایف و شیوه‌های تبلیغی نسبت به تأسیس کانون‌های هماهنگی انجمن‌های اسلامی در سطح استان‌ها و کانون عالی هماهنگی انجمن‌های اسلامی در کل کشور اقدام نمایند.

تبصره ۲- آیین‌نامه چگونگی تشکیل، حدود وظایف و اختیارات و نحوه عملکرد انجمن‌های اسلامی موضوع این ماده باید توسط وزارتین کشور، کار و امور اجتماعی و سازمان تبلیغات اسلامی تهیه و به تصویب هیئت وزیران برسد.

ماده ۱۳۱- در اجرای اصل بیست و ششم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و به منظور حفظ حقوق و منافع مشروع و قانونی و بهبود وضع اقتصادی کارگران و کارفرمایان که خود متضمن حفظ منافع جامعه باشد، کارگران مشمول قانون کار و کارفرمایان یک حرفه یا صنعت می‌توانند مبادرت به تشکیل انجمن‌های صنفی نمایند.

تبصره ۱- به منظور هماهنگی در انجام وظایف محوله و قانونی انجمن‌های صنفی می‌توانند نسبت به تشکیل کانون انجمن‌های صنفی در استان و کانون عالی انجمن‌های صنفی در کل کشور اقدام نمایند.

تبصره ۲- کلیه انجمن‌های صنفی و کانون‌های مربوطه به هنگام تشکیل، موظف به تنظیم اساسنامه با رعایت مقررات قانونی و طرح و تصویب آن در مجمع عمومی و تسلیم به وزارت کار و امور اجتماعی جهت ثبت می‌باشند.

تبصره ۳- کلیه نمایندگان کارفرمایان ایران در شورای عالی کار، شورای عالی تأمین اجتماعی، شورای عالی حفاظت فنی و بهداشت کار، کنفرانس بین‌المللی کار و نظایر آن توسط کانون عالی انجمن‌های صنفی کارفرمایان در صورت تشکیل، انتخاب و در غیر این صورت توسط وزیر کار و امور اجتماعی معرفی خواهند شد.

تبصره ۴- کارگران یک واحد، فقط می‌توانند یکی از سه مورد شورای اسلامی کار، انجمن صنفی یا نماینده کارگران را داشته باشند.

تبصره ۵- آیین‌نامه چگونگی تشکیل، حدود وظایف و اختیارات و نحوه عملکرد انجمن‌های صنفی و کانون‌های مربوطه، حداکثر ظرف مدت یک ماه از تاریخ تصویب این قانون توسط شورای عالی کار تهیه و به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.

تبصره ۶- آیین‌نامه نحوه انتخابات نمایندگان مذکور در تبصره (۳) این ماده ظرف یک ماه پس از تصویب این قانون به تصویب وزیر کار و امور اجتماعی خواهد رسید.

ماده ۱۳۲- ...

ماده ۱۳۳- کلیه نمایندگان رسمی کارگران جمهوری اسلامی ایران در سازمان جهانی کار، هیئت‌های تشخیص، هیئت‌های حل اختلاف و شورای عالی تأمین اجتماعی، شورای عالی حفاظت فنی و نظایر آن حسب مورد، توسط کانون عالی شوراهای اسلامی کار، کانون عالی انجمن‌های صنفی کارگران و یا مجمع نمایندگان کارگران انتخاب خواهند شد.

←

→

تبصرہ ۱- آیین نامہ اجرایی این مادہ با پیشنهاد شورای عالی کار به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.
تبصرہ ۲- در صورتی که تشکلهای عالی کارگری و کارفرمایی موضوع این فصل ایجاد نشده باشند، وزیر کار و امور اجتماعی می تواند نسبت به انتخاب نمایندگان مزبور در مجامع، شوراهای و هیئتهای عالی اقدام نماید.

مادہ ۱۳۷- به منظور هماهنگی و حسن انجام وظایف مربوطه، تشکلهای کارفرمایی و کارگری موضوع این فصل از قانون می توانند به طور مجزا نسبت به ایجاد تشکیلات مرکزی اقدام نمایند.
تبصرہ- آیین نامه های انتخابات شورای مرکزی و اساسنامه تشکیلات مرکزی کارفرمایان و همچنین کارگران جداگانه توسط کمیسیونی مرکب از نمایندگان شورای عالی کار و وزارت کشور و وزارت کار و امور اجتماعی تهیه و به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.
مادہ ۱۳۸- مقام ولایت فقیه در صورت مصلحت می تواند در هر یک از تشکلهای مذکور نماینده داشته باشند.

مادہ ۱۳۹- ...

مادہ ۱۵۸- هیئت تشخیص مذکور در این قانون از افراد ذیل تشکیل می شود:

۱- یک نفر نماینده وزارت کار و امور اجتماعی

۲- یک نفر نماینده کارگران به انتخاب کانون هماهنگی شوراهای اسلامی کار استان

۳- یک نفر نماینده مدیران صنایع به انتخاب کانون انجمن های صنفی کارفرمایان استان در صورت لزوم و با توجه به میزان کار هیئت ها، وزارت کار و امور اجتماعی می تواند نسبت به تشکیل چند هیئت تشخیص در سطح هر استان اقدام نماید.

تبصرہ- کارگری که مطابق نظر هیئت تشخیص باید اخراج شود، حق دارد نسبت به این تصمیم به هیئت حل اختلاف مراجعه و اقامه دعوی نماید.

مادہ ۱۵۹- ...

مادہ ۱۶۰- هیئت حل اختلاف استان از سه نفر نماینده کارگران به انتخاب کانون هماهنگی شوراهای اسلامی کار استان یا کانون انجمن های صنفی کارگران و یا مجمع نمایندگان کارگران واحدهای منطقه و سه نفر نماینده کارفرمایان به انتخاب مدیران واحدهای منطقه و سه نفر نماینده دولت (مدیر کل کار و امور اجتماعی، فرماندار و رئیس دادگستری محل و یا نمایندگان آنها) برای مدت (۲) سال تشکیل می گردد. در صورت لزوم و با توجه به میزان کار هیئت ها، وزارت کار و امور اجتماعی می تواند نسبت به تشکیل چند هیئت حل اختلاف در سطح استان اقدام نماید.

مادہ ۱۶۱- ...

مادہ ۱۶۷- در وزارت کار و امور اجتماعی شورایی به نام شورای عالی کار تشکیل می شود. وظیفه شورا انجام کلیه تکالیفی است که به موجب این قانون و سایر قوانین مربوطه به عهده آن واگذار شده است. اعضای شورا عبارتند از:

الف- وزیر کار و امور اجتماعی، که ریاست شورا را به عهده خواهد داشت.

ب- دو نفر از افراد بصیر و مطلع در مسائل اجتماعی و اقتصادی به پیشنهاد وزیر کار و امور اجتماعی و تصویب هیئت وزیران که یک نفر از آنان از اعضای شورای عالی صنایع انتخاب خواهد شد.

←

۱-۲-۲- ماده (۱۶۷)،^(۱) آیین نامه نمی تواند وظایفی را مستقلاً برای شورای مذکور

→

ج- سه نفر از نمایندگان کارفرمایان (یک نفر از بخش کشاورزی) به انتخاب کارفرمایان.
د- سه نفر از نمایندگان کارگران (یک نفر از بخش کشاورزی) به انتخاب کانون عالی شوراهای اسلامی کار.
شورای عالی کار از افراد فوق تشکیل که به استثناء وزیر کار و امور اجتماعی بقیه اعضاء آن برای مدت دو سال تعیین و انتخاب می گردند و انتخاب مجدد آنان بلامانع است.
تبصره- هر یک از اعضاء شرکت کننده در جلسه دارای یک رأی خواهند بود.
۱. ماده ۱۶۷- در وزارت کار و امور اجتماعی شورایی به نام شورای عالی کار تشکیل می شود. وظیفه شورا انجام کلیه تکالیفی است که به موجب این قانون و سایر قوانین و آیین نامه های مربوطه به عهده آن واگذار شده است. اعضای شورا عبارتند از:

الف- وزیر کار و امور اجتماعی که ریاست شورا را به عهده خواهد داشت.
ب- دو نفر از افراد بصیر و مطلع در مسائل اجتماعی و اقتصادی به پیشنهاد وزیر کار و امور اجتماعی و تصویب هیئت وزیران که یک نفر از آنان از اعضای شورای عالی صنایع انتخاب خواهد شد.
ج- سه نفر از نمایندگان کارفرمایان (یک نفر از بخش کشاورزی) به انتخاب کارفرمایان.
د- سه نفر از نمایندگان کارگران (یک نفر از بخش کشاورزی) به انتخاب کانون عالی شوراهای اسلامی کار.
شورای عالی کار از افراد فوق تشکیل که به استثنای وزیر کار بقیه اعضای آن برای مدت دو سال تعیین و انتخاب می گردند و انتخاب مجدد آنان بلامانع است.
تبصره- هر یک از اعضای شرکت کننده در جلسه دارای یک رأی خواهند بود.

مصوبه اصلاحی مورخ ۱۳۶۸/۷/۲ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:
ماده ۱۶۷- در وزارت کار و امور اجتماعی شورایی به نام شورای عالی کار تشکیل می شود. وظیفه شورا انجام کلیه تکالیفی است که به موجب این قانون و سایر قوانین مربوطه به عهده آن واگذار شده است. اعضای شورا عبارتند از:

الف- وزیر کار و امور اجتماعی که ریاست شورا را به عهده خواهد داشت.
ب- دو نفر از افراد بصیر و مطلع در مسائل اجتماعی و اقتصادی به پیشنهاد وزیر کار و امور اجتماعی و تصویب هیئت وزیران که یک نفر از آنان از اعضای شورای عالی صنایع انتخاب خواهد شد.
ج- سه نفر از نمایندگان کارفرمایان (یک نفر از بخش کشاورزی) به انتخاب کارفرمایان.
د- سه نفر از نمایندگان کارگران (یک نفر از بخش کشاورزی) به انتخاب کانون عالی شوراهای اسلامی کار.
شورای عالی کار از افراد فوق تشکیل که به استثنای وزیر کار بقیه اعضای آن برای مدت دو سال تعیین و انتخاب می گردند و انتخاب مجدد آنان بلامانع است.
تبصره- هر یک از اعضای شرکت کننده در جلسه دارای یک رأی خواهند بود.

نظر شماره ۱۱۲۹ مورخ ۱۳۶۸/۷/۲۴ شورای نگهبان در خصوص لایحه کار مصوب ۱۳۶۸/۷/۲ مجلس شورای اسلامی:

... همچنین وجود کانون های هماهنگی کار در استان و کانون عالی هماهنگی و کانون انجمن های صنفی مندرج در مواد ... (۱۶۷) آن گونه که در بند (۴۹) نامه سابق الذکر شورای نگهبان [= ایراد مذکور در بند ۱-۲-۱] آمده، خلاف قانون اساسی است و در اصلاحیه به عمل آمده نیز همچنان اشکال باقی است.

←

وضع نماید و در بند (د) تشکیل قانون عالی شوراهای اسلامی کار، خلاف قانون اساسی است، همچنان که در تشکلهای کارگری قبلاً ایراد گرفته شد.

۲- نظرات شورای نگهبان در خصوص اساسنامه‌های مصوب هیئت وزیران

۳- نظرات تفسیری و مشورتی شورای نگهبان

۴- نظرات شورای نگهبان در پاسخ به استعلامات اشخاص حقیقی و حقوقی

۵- تذکرات ارشادی و قانونی شورای نگهبان

→

با عنایت به اظهار نظر شماره ۱۱۲۹ مورخ ۱۳۶۸/۷/۲۴ شورای نگهبان نسبت به این مصوبه و با توجه به اصرار مجلس بر مصوبه خویش، این مصوبه به مجمع تشخیص مصلحت نظام ارجاع شد.

مصوبه مورخ ۱۳۶۹/۸/۲۹ مجمع تشخیص مصلحت نظام:

ماده ۱۶۷- در وزارت کار و امور اجتماعی شورایی به نام شورای عالی کار تشکیل می‌شود. وظیفه شورا انجام کلیه تکالیفی است که به موجب این قانون و سایر قوانین مربوطه به عهده آن واگذار شده است. اعضای شورا عبارتند از:

الف- وزیر کار و امور اجتماعی، که ریاست شورا را به عهده خواهد داشت.

ب- دو نفر از افراد بصیر و مطلع در مسائل اجتماعی و اقتصادی به پیشنهاد وزیر کار و امور اجتماعی و تصویب هیئت وزیران که یک نفر از آنان از اعضای شورای عالی صنایع انتخاب خواهد شد.

ج- سه نفر از نمایندگان کارفرمایان (یک نفر از بخش کشاورزی) به انتخاب کارفرمایان

د- سه نفر از نمایندگان کارگران (یک نفر از بخش کشاورزی) به انتخاب قانون عالی شوراهای اسلامی کار.

شورای عالی کار از افراد فوق تشکیل که به استثناء وزیر کار و امور اجتماعی بقیه اعضاء آن برای مدت دو سال تعیین و انتخاب می‌گردند و انتخاب مجدد آنان بلامانع است.

تبصره- هر یک از اعضاء شرکت‌کننده در جلسه دارای یک رأی خواهند بود.

امام خمینی (ره):

و از شورای محترم نگهبان می‌خواهم و توصیه می‌کنم، چه در نسل حاضر و
چه در نسل های آینده که با کمال وقت و قدرت و ظایف اسلامی و ملی خود
را ایا تحت تاثیر هیچ قدرتی واقع نشوند و از قوانین مخالف با شرع مطهر و
قانون اساسی بدون هیچ ملاحظه ای جلوگیری نمایند.

(صحیفه امام ج ۲۱، ص ۴۲۲)

آدرس: تهران، خیابان شهید سپهبد قرنی،
کوچه شهید دهقانی نیا (خسرو سابق)، پلاک ۱۲
صندوق پستی: ۱۴۶۳ - ۱۳۱۴۵
تلفکس: ۰۲۱ - ۸۸۳۲۵۰۴۵
info@shora-rc.ir
www.shora-rc.ir